

2013 Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı: 31, s.1-12
N(EURO) L(INGUISTIC) P(ROGRAMMING) PRATİSYENLİK EĞİTİM
PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ¹

Pınar BİLASA²

ÖZET

NLP; “neuro”, “linguistic”, “programming” kelimelerinin baş harflerinden oluşmaktadır. Türkçeye sinir ya da beyin dili programı olarak çevrilmektedir. NLP, tüm dünyada uygulanan yaygın kişisel gelişim eğitim programlarıdır. Bu araştırma, 2004 yılında Ankara’da ve 2006 yılında İstanbul ve İzmir’de uygulanan NLP Pratisyenlik Eğitim Programlarını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada ilk olarak, NLP Pratisyenlik eğitimine katılan kişilerin, eğitime başlamadan önce eğitimi alma amaçları görüşme formu aracılığıyla ortaya koyulmuştur. Daha sonra eğitim sonunda kişilere; programın amaçları, içeriği, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirilmesi ile ilgili program değerlendirme anketi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, eğitime katılanların genel olarak; kişisel gelişimlerini tamamlamak, iletişim becerisini arttırmak, mesleklerinde kullanmak, istemediği davranışlarını değiştirmek, motivasyonunu ve konsantrasyonunu arttırmak, merakını gidermek, sorunlarla baş edebilecek stratejileri öğrenmek, NLP eğitmeni olmak amacıyla eğitime katıldıkları ortaya çıkmıştır. Program değerlendirme kısmında ise programın amaçlarının, içeriğinin, öğretme-öğrenme süreçlerinin ve değerlendirmesinin beklenti ve ihtiyaçlarına uygun olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan araştırma sonucunda katılımcıların büyük çoğunluğunun görüşüne dayanarak bu eğitimlerin kişilerin beklentilerini karşılayabilecek nitelikte eğitimler olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Sinir, beyin dili programı, NLP, program değerlendirme

EVALUATION OF N(EURO) L(INGUISTIC) P(ROGRAMMING) PRACTICE
TRAINING PROGRAM

ABSTRACT

NLP is an abbreviation that is composed of the initial letters of the words "neuro", "linguistic", and "programming". It is translated into Turkish as the ‘nerve or brain language program’. NLP is a personal development training program, which is widely applied all over the world. This study was conducted to evaluate the NLP Training Programs for General Practitioners, which were carried out in 2004 in Ankara, and in 2006 in Istanbul and Izmir. In this study, the purpose of the participants who were involved in the NLP Training Programs for General Practitioners was assessed by means of a questionnaire, before starting the training. At the end of training, another questionnaire was applied for the assessment of the objectives, content, teaching-learning process and the evaluation of the program. As a result, we have found that the trainees participated in the training program to complete their personal development, to increase their communication skills and to use these in their professions, to change undesired behavior, to increase

¹ Bu çalışma 2006 yılında yazar tarafından Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında yapılan yüksek lisans tezi çerçevesinde hazırlanmıştır.

² Gazi Üniversitesi, Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü,
 pinarbilasa@gazi.edu.tr

motivation and concentration, to satisfy their curiosity, to learn strategies to cope with problems, and to become a NLP trainer. As to the evaluation of the program, the trainees indicated that the objectives, content, and the teaching-learning process of the program met their expectations and needs. This study suggests that the NLP Training Programs for General Practitioners meet the expectations of the trainees, based on the opinion of the vast majority of the participants.

Keywords: Neuro, linguistic, programming, NLP, Program Evaluation

1.GİRİŞ

NLP, 1970'lerin başında Santa Cruz California Üniversitesinde dilbilim konusunda çalışan John Grinder ile aynı üniversitede psikoloji okuyan Richard Bandler'ın çalışmalarıyla başlamıştır (NLP Grup&INLPTA Pratisyen Manuel, 2003). Bandler ve Grinder başarılı insanları gözlemlerken yaptığı araştırmalar sonucunda NLP'nin ilk kitabı olarak kabul edilen "Büyünün Yapısı"nı (The Structure of Magic) yazarak NLP konusunda büyük bir ilginin başlangıcını oluşturmuşlardır. Başarılı kişilerin modellenmesiyle ortaya çıkan NLP, hızla yayılmış ve pek çok yerde kullanılmaya başlamıştır. Bugün A.B.D.'de yüzün üzerinde enstitüsü ve iki adet NLP üniversitesi bulunmaktadır. Avrupa'da ise NLP enstitüsü sayısı ellinin üzerindedir (www.nlpdegisim.com/tarihce).

NLP'ye göre, kişilerin dış uyarıcılardan aldıkları algılar gerçek dünyadaki aynı değildir (Bandler and Grinder, 1976). James'e göre (1992), dış uyarılar duyu organlarından filtre edilerek alınmaktadır. Günlük hayattaki büyük sorunların asıl kaynağı, iletişim kurulurken uygun olmayan dil kalıpları kullanılması ve istenilen şeyin esas sözcüklerle değil, farklı sözcüklerle anlatılmaya çalışılmasıdır (Knight, 2003). Bu farklılığa dış uyarıları filtre eden silmeler, çarpıtmalar ve genellemeler neden olmaktadır. Sıklıkla karşılaşılan silmeler, dış uyarıcılara deneyimlere dayalı olarak seçici dikkat verdiğinde oluşmaktadır (O'connor, 2001). NLP, doğal olarak meydana gelen bu filtrelerden yararlanarak kişilerin beyinlerini yönlendirmelerini ve farklı şeylere dikkat etmelerini sağlamaktadır (Steven and Sikes, 1997).

NLP'de dış dünyayı görüntülerle algılayanlara görsel, seslerle algılayanlara işitsel, duygularla algılayanlara dokunsal adı verilmektedir. Görsel temsil sistemini ağırlıklı kullanan kişiler hayatı görüntülerle algılamaktadır. İşitsel temsil sistemini ağırlıklı kullanan kişiler seslere duyarlıdır. Bir şeyin nasıl görüldüğünden ziyade sesi daha önemlidir. Dokunsal kişiler kararlarını işitsellik veya görsellikten ziyade hislerine göre verirler. Dokunarak hissetmek onlar için önemlidir (Molden, 2001). Temsil sistemi birbirinden farklı olan kişilerin düşünürken gözlerin hareket etme biçimi, düşünme yöntemi hakkında ipuçları verebilmektedir (Bandler and Grinder, 1979). Bu göz hareketleri sayesinde insanların düşünürken zihinlerinde resimlerin mi, seslerin mi, yoksa hislerin mi canlandığını anlamak çok daha kolay olmaktadır (Knight, 2003). Çünkü NLP, göz hareketleri ile düşünceler arasında bir ilişki olduğunu savunmaktadır.

NLP'ye göre sağlıklı bir yaşam, bilinçli ve bilinçdışı zihnin dengesinin kurulmasıyla sağlanabilir. Dengeli ve güzel bir yaşam, enerji ve gücünü bilinçdışından almakta, bilinçli bir şekilde dönüştürmekte ve bununla beslenmektedir (O'connor, 2001). NLP'de bilinç ve bilinçdışı zihnin kontrolü dil kalıpları ile mümkün olabilmektedir. Milton Erickson tarafından geliştirilen dil kalıpları, bilinç ve bilinçdışı zihinde değişiklikler ortaya çıkarabilmektedir (NLP Grup&INLPTA Pratisyen Manuel, 2003).

NLP eğitimleri birbirini izleyen dört farklı eğitim programından oluşmaktadır. Bu programlar; NLP Pratisyenlik (NLP Practitioner) Eğitim Programı, NLP Uzman Pratisyenlik (NLP Master Practitioner) Eğitim Programı, NLP Eğitimci (NLP Trainer) Eğitim Programı, NLP Eğitimci Eğitimci (NLP Master Trainer) Eğitim Programıdır (NLP Grup&INLPTA Pratisyen Manuel, 2003).

NLP Pratisyenlik (NLP Practitioner) Eğitim Programı; kişisel gelişim ve değişim anlamında kişinin kim olduğunun farkına varması, düşüncelerin ötesinde neler yapabileceğini öğrenmesi, isteklerini nasıl davranışa dönüştürebileceğini öğrenmesi, istemediği davranışlardan kurtulabilme becerilerini kazanması, zihnin nasıl çalıştığını ve nasıl kullanacağını öğrenmesi konularını içermektedir.

NLP, bu özelliklerinden ötürü son zamanlarda insan gelişiminde ve değişiminde en hızlı yöntem olarak kabul edilmektedir. Türkiye’de de NLP eğitim programları son zamanlarda popüler hale gelmiştir. Ayrıca NLP’nin kişisel gelişim ve değişim üzerindeki başarısı Türkiye’de bulunan devlet üniversitelerinde ve özel üniversitelerde yer alan seminerlere ve derslere de zaman zaman konu olmuştur. Bununla birlikte NLP eğitim programlarının, Türkiye’de bir denetim mekanizmasından geçirilmeksizin hızla yaygınlaştığı söylenebilir. NLP Eğitim Programlarını tamamlayan kişilerin, NLP eğitmeni olarak, öğretileri insanlara aktarmaya çalışması iyi bir niyetin ötesinde kontrolü zor bir süreç haline gelebilir. İşte bu noktada eğitimlerin değerlendirilmesi gerekmektedir. Böylece bu eğitimi almak isteyen kişiler, NLP’nin kazandırmayı hedeflediği amaçlarına daha kolay ulaşabileceklerdir. Ayrıca eğitimin kalitesi elde edilen geribildirimlerle daha da gelişebilecektir.

Bu araştırmada, Türkiye’de NLP Pratisyenlik eğitim programına katılan kişilerin görüşleri doğrultusunda bir değerlendirme çalışması yapılmıştır. Bu değerlendirme çalışması ile NLP Pratisyenlik eğitim programlarının amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme öğelerine dönük bilgilere yer verilmiştir. NLP eğitimlerinin Türkiye’de ve diğer ülkelerde yapılan bir program değerlendirme çalışması bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu araştırma NLP eğitiminin değerlendirilmesi anlamında yapılan ilk çalışma olması özelliğiyle özgünlük taşımaktadır.

2.YÖNTEM

Bu araştırmada, var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan tarama modelinden (Karasar, 2012) faydalanılmıştır.

Bu modelle birlikte ihtiyaç duyulan veriler, araştırmanın çalışma grubundan anket yöntemi kullanılarak toplanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu; Nisan 2004 yılında Ankara’da eğitime katılan yirmi iki, Mart 2006’da İstanbul’da eğitime katılan yirmi sekiz ve Nisan 2006’da İzmir’de eğitime katılan on dokuz, toplamda altmış dokuz kişi oluşturmaktadır.

Araştırmada izlenen işlem basamakları ise şöyledir: Öncelikle NLP Pratisyenlik Eğitim Programına katılan kişilerin, eğitime başlamadan önce eğitimi alma amaçlarına ilişkin görüşme formu hazırlanmıştır. Daha sonra eğitimin sonunda kişilerin programın amaçlarına, içeriğine, öğretme-öğrenme sürecine, değerlendirmeye ilişkin görüşlerini almak amacıyla anket formu hazırlanmıştır. Anketi hazırlamak için kapsamlı bir literatür taraması yapılarak soru örnekleri oluşturulmuştur. Ayrıca anket uygulanmadan önce program geliştirme ve ölçme-değerlendirme uzmanlarından görüşler alınmış ve önerilen düzeltmeler

yapılarak anketin son şekli verilmiştir. Anket eğitime katılanlara eğitimin hemen sonunda uygulanmıştır. Ankete verilen yanıtların istatistikî analizleri yapılmıştır. Bu aşamada, ankette elde edilen verilerin güvenilirliği için Cronbach'ın Alfası yöntemi kullanılmış (Bademci, 2006a ve 2006b) ve $\alpha = 0.659$ bulunmuştur. Ankette elde edilen veriler, SPSS 13.0 paket programı ile analiz edilmiştir.

3. BULGULAR ve TARTIŞMA

Burada öncelikle eğitime katılanların eğitimi alma amaçlarına ardından eğitim sonunda programa ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

3.1. NLP Pratisyenlik eğitimine katılanların eğitimi alma amaçları

Çizelge 1'de eğitime katılanların eğitimden önce eğitime katılma amaçlarına ilişkin görüşlerinin dağılımına yer verilmiştir.

Çizelge 1. Eğitime Katılanların Eğitimden Önce Eğitime Katılma Amaçlarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Katılımcıların Eğitime Katılma Amaçları	f	%
Kendini geliştirmek	25	36,3
Mesleğinde kullanmak	15	21,7
İletişimimi güçlendirmek	14	20,3
Davranışlarımı değiştirmek	6	8,6
NLP eğitmeni olmak	5	7,4
Özgüven kazanmak	4	5,7
Toplam	69	100,0

Çizelge 1 incelendiğinde eğitime katılanların çoğunluğu eğitime katılma amaçlarının kendilerini geliştirmek olduğunu belirtmiştir. Bunu mesleğinde kullanmak, iletişimimi geliştirmek, davranışları değiştirmek, NLP eğitmeni olmak, özgüven kazanmak görüşleri izlemektedir.

3.2. NLP Pratisyenlik eğitimine katılan kişilerin eğitim programına ilişkin görüşleri

Burada eğitime katılanların eğitimin amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreci, değerlendirme sürecine ilişkin görüşlerinin dağılımına yer verilmiştir.

3.2.1. Eğitim programının amaçlarına ilişkin görüşler

Çizelge 2'de eğitime katılanların ankette "Amaçlar" bölümünde yer alan ifadelerle ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Çizelge 2. Eğitime Katılanların Eğitim Programının Amaçlarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Eğitim Programının Amaçlarına İlişkin Görüşler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%
	NLP Pratisyenlik eğitim programının amaçları beklenti ve ihtiyaçlarıma uygundu.	51	73.9	18	26.1	-	-	-
Programın amaçlarının sıralandığı maddeler birbirleriyle tutarlıydı.	44	63.8	25	36.2	-	-	-	-
Eğitim programının amaçları eğitmen tarafından açık bir biçimde ifade edildi.	51	73.9	17	24.6	-	-	1	1.4
Eğitimin amaçları fiziksel ihtiyaçlarımı karşılayacak nitelikteydi.	39	56.5	30	43.5	-	-	-	-
Eğitimin amaçları sosyo-kültürel ihtiyaçlarımı karşılayacak nitelikteydi.	39	56.5	30	43.5	-	-	-	-
Eğitimin amaçları psikolojik ihtiyaçlarımı karşılayacak nitelikteydi.	39	56.5	30	43.5	-	-	-	-
Eğitimin amaçları eğitimde yer alan konularla tutarlıydı.	46	66.7	22	31.9	-	-	1	1.4

Çizelge 2 incelendiğinde eğitimin amaçlarının eğitime katılanların beklenti ve ihtiyaçlarına uygun olduğu, eğitim programının amaçlarının birbiriyle tutarlı olduğu, amaçların açık bir biçimde ifade edildiği, eğitimin amaçlarının, eğitime katılanların fiziksel, sosyo-kültürel ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olduğu, eğitimin amaçlarının konularla tutarlı olduğu söylenebilir.

3.2.2. Eğitim programının içeriğine ilişkin görüşler

Çizelge 3’de eğitime katılanların ankette “İçerik“ bölümünde yer alan ifadelere ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Çizelge 3. Eğitime Katılanların Eğitim Programının İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Eğitim Programının İçeriğine İlişkin Görüşler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%
	NLP Pratisyenlik eğitim programının içeriği eğitimin amaçlarına uygun düzenlenmişti.	41	59.4	27	39.1	-	-	1

Çizelge 3'ün devamı

Programın içeriğinde yer alan bilgiler önemliydi.	48	69.6	21	30.4	-	-	-	-
Programın içeriği kendi ilgi ve beklentilerimi karşılayabilecek nitelikteydi.	45	65.2	23	33.3	1	1.4	-	-
NLP Pratisyenlik eğitim programının içeriğinde yer alan bilgiler beklentilerime göre doğru sıralanmıştı.	45	65.2	23	33.3	1	1.4	-	-
Programın içeriğinde yer alan bilgilerin yazıldığı maddeler basitten karmaşığa, benzer olandan benzer olmayana, somuttan soyuta doğru sıralanmıştı.	42	60.9	26	37.7	1	1.4	-	-
Programın içeriğindeki bilgiler birbirlerini destekler nitelikteydi.	54	78.3	15	21.7	-	-	-	-
Kişisel gelişim alanındaki en son gelişmeler programın içeriğine yansıtılmıştı.	47	68.1	22	31.9	-	-	-	-
Programdaki bilgiler günlük yaşamda uygulanabilir nitelikteydi.	54	78.3	15	21.7	-	-	-	-

Çizelge 3 incelendiğinde katılımcıların görüşlerine göre içeriğin amaçlarla uygun düzenlendiği, eğitimdeki bilgilerin önemli olduğu, içeriğin eğitime katılanların ilgi ve beklentilerini karşılayabilecek nitelikte olduğu, içerikte yer alan bilgilerin sunulmuş sırasının eğitime katılanların beklentilerine göre doğru basitten karmaşığa, benzer olandan benzer olmayana, somuttan soyuta doğru sıralandığı ve birbirlerini destekler nitelikte olduğu, söylenebilir. Bunun yanı sıra kişisel gelişim alanındaki en son gelişmelerin programın içeriğine yansıtılmış olduğu ve eğitimde yer alan konuların günlük yaşamda uygulanabilir nitelikte olduğu da katılımcı görüşleri doğrultusunda söylenebilir.

3.2.3. Eğitim programının öğretme-öğrenme sürecine ilişkin görüşler

Çizelge 4'te eğitime katılanların ankette "Öğretme-Öğrenme Süreci" bölümünde yer alan ifadelerle ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Çizelge 4. Eğitime Katılanların Eğitim Programının Öğretme-Öğrenme Sürecine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Eğitim Programının Öğretme-Öğrenme Sürecine İlişkin Görüşler	Kesinlikle Katılıyor		Katılıyor		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%
NLP Pratisyenlik eğitim programının saatleri eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek için yeterliydi.	21	30.4	44	63.8	-	-	4	5.8
NLP Pratisyenlik eğitim programının dokümanı orta düzeyde bir okuyucunun anlayabileceği bir dille yazılmıştı.	1	1.4	7	10.1	36	52.2	25	36.2

Çizelge 4'e göre eğitim programının saatlerinin eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek için yeterli olduğu bununla birlikte NLP Pratisyenlik eğitim programının dokümanının orta düzeyde bir okuyucunun anlayabileceği bir dille yazılmadığı söylenebilir. Bu durum dikkat çekicidir.

Çizelge 5'te eğitime katılanların ankette "Öğretme-Öğrenme Süreci" bölümünde eğitimde kullanılan yöntem ve tekniklere ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Çizelge 5. Eğitime Katılanların Eğitimde Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Eğitim Programında Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşler	Çok Sık		Sık		Orta		Ara Sıra		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitimde anlatım yönteminin uygulanma sıklığı nedir?	62	89.9	6	8.7	1	1.4	-	-	-	-
Eğitimde soru-cevap yönteminin uygulanma sıklığı nedir?	14	24.6	44	63.8	6	18.7	2	2.9	-	-
Eğitimde tartışma yönteminin uygulanma sıklığı nedir?	23	33.3	26	37.7	16	23.2	3	4.3	1	1.4
Eğitimde örnek olay yaptırmanın sıklığı nedir?	14	20.3	41	59.4	12	17.4	2	2.9	-	-
Eğitimde gösteri yönteminin uygulanma sıklığı nedir?	20	29.0	24	34.8	21	30.4	4	5.8	-	-
Eğitimde proje çalışması yönteminin uygulanma sıklığı nedir?	20	29.0	22	31.9	20	29.0	4	5.8	3	4.3
Eğitimde problem çözme tekniğinin uygulanma sıklığı nedir?	7	10.1	42	60.9	16	23.2	4	5.8	-	-
Eğitimde drama (rol oynama) tekniğinin uygulanma sıklığı nedir?	5	7.2	20	29.0	35	50.7	6	8.7	3	4.3
Eğitimde beyin fırtınası tekniğinin uygulanma sıklığı nedir?	22	31.9	33	47.8	8	11.6	4	5.8	2	2.9
Eğitimde benzetim tekniğinin uygulanma sıklığı nedir?	16	23.2	23	33.3	22	31.9	7	10.1	1	1.4
Eğitimde ikili veya çoklu grup çalışmasının uygulanma sıklığı nedir?	56	81.2	11	15.9	2	2.9	-	-	-	-

Çizelge 5'e göre eğitimde anlatım yönteminin, örnek olay tekniğinin, gösteri yönteminin, problem çözme tekniğinin, ikili veya çoklu grup çalışması yönteminin çok sık, soru-cevap tekniğinin, tartışma yönteminin, proje çalışması tekniğinin, beyin fırtınası tekniğinin, benzetim yönteminin sık, drama (rol oynama) yönteminin orta sıklıkta uygulandığı söylenebilir.

Çizelge 6'da eğitime katılanların eğitimde kullanılan araç-gereçlere ilişkin görüşlerinin dağılımına yer verilmiştir.

Çizelge 6. Eğitime Katılanların Eğitimde Kullanılan Araç-Gereçlere İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Eğitimde Kullanılan Araç-Gereçlere İlişkin Görüşler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%
	NLP Pratisyenlik Eğitiminde araç-gereç kullanılıyor.	1	1.4	13	18.8	38	55.1	17

Çizelge 6'ya göre, NLP Pratisyenlik eğitiminde yeterince araç-gereç kullanılmadığı söylenebilir.

Çizelge 7'de eğitime katılanların eğitimin içeriğinin öğrenilmesinde güçlükler yaşayıp yaşamadıklarına ilişkin görüşlerinin dağılımına yer verilmiştir.

Çizelge 7. Eğitime Katılanların Eğitimin İçeriğinin Kavranmasında Güçlükler Yaşayıp Yaşamadıklarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Eğitimin İçeriğinin Kavranmasında Yaşanılan Güçlüklerle İlişkin Görüşler	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
NLP Pratisyenlik Eğitiminin hedeflerinin gerçekleşmesi için sunulan içeriğin kavranmasında güçlüklerle karşılaştınız mı?	5	7.2	64	92.8

Çizelge 7 incelendiğinde eğitime katılanların tamamına yakınının eğitimde yer alan hedeflerin ve içeriğin öğrenilmesinde güçlükler yaşamadığı görülmektedir.

Çizelge 8'de eğitime katılanların eğitimde kazandırılmak istenilen davranışları uygulamaya geçirmekte güçlük yaşayıp yaşamadıklarına ilişkin görüşlerinin dağılımı verilmiştir.

Çizelge 8. Eğitime Katılanların Eğitimde Kazandırılmak İstenen Davranışları Uygulamaya Geçirmekte Güçlükler Yaşayıp Yaşamadıklarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Eğitimde Kazandırılmak İstenen Davranışların Uygulamaya Geçirilmesinde Yaşanan Güçlüklerle İlişkin Görüşler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%
	Eğitimde kazandırılmak istenilen davranışları uygulamaya geçirmekte güçlük çektim.	1	1.4	5	7.2	17	24.6	46

Çizelge 8'e göre eğitime katılanların eğitimde kendilerinden beklenen uygulamaları yapmakta güçlük çekmedikleri söylenebilir.

3.2.4. Eğitim programında değerlendirmeye ilişkin görüşler

Çizelge 9'da eğitime katılanların ankette değerlendirme bölümünde yer alan ifadelere ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Çizelge 9. Eğitime Katılanların Eğitim Programının Değerlendirilmesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Eğitim Programının Değerlendirme Sürecine İlişkin Görüşler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitimde yer alan değerlendirme kazandırılmak istenen hedeflere yöneliktir.	33	47.8	34	49.3	1	1.4	1	1.4

Çizelge 9 incelendiğinde eğitime katılanların eğitim sonunda yer alan değerlendirmenin kazandırılmak istenen hedeflere yönelik olduğu görülmektedir.

Çizelge 10'da eğitime katılanların eğitimdeki başarılarının nasıl değerlendirildiğine ilişkin görüşlerinin dağılımına yer verilmiştir.

Çizelge 10. Eğitime Katılanların Eğitimdeki Başarılarının Nasıl Değerlendirildiğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Sizce bu eğitime katılanların eğitmen tarafından başarılı olarak değerlendirilmesinde neler dikkate alınmalıdır?	f	%
Eğitimde gösterilen performans	53	76.8
Etkinlikleri gereği gibi gerçekleştirebilme becerisi	39	56.5
Ödev çalışmaları	33	47.8
Eğitimde öğrenilenlerin eğitim süresince uygulanabilmesi	52	75.4

Çizelge 10'a göre katılımcılar eğitimde katılımcıların eğitime yönelik başarının değerlendirilmesinde, eğitimde gösterilen performansın, öğrenilenlerin eğitim süresince uygulanabilmesinin, eğitimdeki etkinlikleri gereği gibi gerçekleştirebilme becerisinin, ödev çalışmalarının dikkate alınması gerektiğini belirtmişlerdir.

Çizelge 11'de eğitime katılanların eğitimde yapılan değerlendirmelerin zamanına ilişkin görüşlerinin dağılımına yer verilmiştir.

Çizelge 11. Eğitime Katılanların Eğitimde Yapılan Değerlendirmelerin Zamanına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Eğitimde değerlendirme yapılma zamanları	f	%
Her konunun sonunda yapılıyor.	44	63.8
Her ünitenin sonunda yapılıyor.	33	47.8
Her günün sonunda yapılıyor.	36	52.2

Çizelge 11'in devamı

Eğitimin programı uygulamasının sonunda yapılıyor.	46	66.7
Her sabah yapılıyor.	8	11.6
Her an yapılıyor.	3	4.3

Çizelge 11'e göre eğitimde değerlendirmeler eğitim programının uygulanmasının sonunda, her günün sonunda, her ünitenin sonunda, eğitimde her sabah ve her an yapılmaktadır.

Çizelge 12'de eğitime katılanların başarılarının değerlendirilmelerinde kullanılan ölçme araçlarına yer verilmiştir.

Çizelge 12. Eğitime Katılanların Başarılarının Nasıl Değerlendirildiğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

NLP Pratisyenlik eğitim programında katılımcıların başarılarının değerlendirilme yöntemleri	f	%
Sözlü yoklama ile değerlendiriliyor.	41	59.4
Yazılı yoklama ile değerlendiriliyor.	1	1.4
Çoktan seçmeli test ile değerlendiriliyor.	-	-
Doğru-yanlış testi ile değerlendiriliyor.	1	1.4
Tamamlamalı test ile değerlendiriliyor.	-	-
Eşleştirmeli test ile değerlendiriliyor.	-	-
Sözlü-yazılı yoklama ile değerlendiriliyor.	17	24.6
Katılımcı sunumları ile değerlendiriliyor.	5	7.2
Sözlü yoklama ve katılımcı sunumları ile değerlendiriliyor.	4	5.8

Çizelge 12 incelendiğinde başarıların çoğunlukla sözlü yoklama ile yapıldığı gözlenmektedir.

3.3. NLP Pratisyenlik eğitime katılanların aldıkları eğitimle ilgili görüşleri

Ankette son olarak eğitime katılanların eğitime ilişkin genel görüşleri sorgulanmıştır. Çizelge 13'de NLP Pratisyenlik eğitime katılanların aldıkları eğitimle ilgili genel görüşleri yer almaktadır.

Çizelge 13. NLP Pratisyenlik Eğitime Katılanların Aldıkları Eğitime İlişkin Genel Görüşlerinin Dağılımı

Eğitim Programına İlişkin Genel Görüşler	Çok İyi		İyi		Orta		Kötü		Çok Kötü	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
NLP Pratisyenlik eğitimi ile ilgili genel düşünceniz nedir?	58	84.1	11	15.9	-	-	-	-	-	-

Çizelge 13 incelendiğinde katılımcıların görüşlerine göre eğitimin genel olarak çok iyi olarak nitelendirilebileceği görülmektedir.

4. SONUÇ

1) NLP Pratisyenlik eğitimine katılanların, genel olarak kişisel gelişimlerini tamamlamak, iletişim becerisini arttırmak, kendine ve çevresine katkıda bulunmak, mesleklerinde kullanmak, daha kaliteli bir yaşam sağlamak, istemediği davranışlarını değiştirmek, motivasyonunu ve konsantrasyonunu arttırmak, merakını gidermek, sorunlarla baş edebilecek stratejileri öğrenmek, NLP eğitmeni olmak, yeni bir bakış açısı kazanmak amacıyla eğitime katıldıkları anlaşılmaktadır.

2) NLP Pratisyenlik eğitim programının amaçları eğitime katılanların beklenti ve ihtiyaçlarına uygundur. NLP Pratisyenlik eğitim programının amaçları olarak sıralanan maddeler birbirleriyle tutarlıdır. Eğitim programının amaçları eğitmen tarafından açık bir biçimde ifade edilmiştir. Eğitimin amaçları, eğitime katılanların fiziksel, sosyo-kültürel, psikolojik ihtiyaçlarını karşılayacak niteliktedir. Eğitimin amaçları konularla tutarlıdır.

3) Eğitime katılan kişilerin görüşlerine göre, eğitimin içeriği amaçlarla uygun düzenlenmiştir. Programın içeriğinde yer alan bilgiler önemlidir. Programın içeriği, eğitime katılanların ilgi ve beklentilerini karşılayabilecek niteliktedir. İçerikte yer alan bilgilerin sunulduğu eğitime katılanların beklentilerine göre doğru sıralanmıştır. Programın içeriğinde yer alan bilgiler basitten karmaşığa, benzer olandan benzer olmayana, somuttan soyuta doğru sıralanmıştır. Programın içeriğindeki bilgiler birbirlerini destekler niteliktedir. Kişisel gelişim alanındaki en son gelişmeler programın içeriğine yansıtılmıştır. Konular günlük yaşamda uygulanabilir niteliktedir.

4) Eğitimin öğretme-öğrenme sürecine ilişkin alınan görüşler doğrultusunda NLP Pratisyenlik eğitim programının saatleri, eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek için yeterlidir. Eğitim dokümanı anlaşılır değildir. Öğretme-öğrenme sürecinde anlatım, beyin fırtınası, ikili ve/veya çoklu grup çalışması çok sık uygulanırken, soru-cevap, örnek olay yaptırma, gösteri, problem çözme, proje çalışması, drama ve benzetim sık, tartışma ve gösteri ise orta sıklıkta uygulanmaktadır. Eğitimde en çok sunum yapılmaktadır. Eğitimde kullanılan öğretim yöntemleri eğitim programlarının amaçlarına göre belirlenmektedir. Eğitimde çok fazla araç-gereç kullanılmamaktadır. Genel olarak eğitimde yer alan hedeflerin ve içeriğin öğrenilmesinde güçlük yaşanmamış, katılımcılar eğitimde kendilerinden beklenen uygulamaları yapabilmişlerdir.

5) Eğitim programının değerlendirmesine ilişkin alınan katılımcı görüşleri doğrultusunda eğitimin sonunda yer alan değerlendirme kazandırılmak istenen hedeflere yöneliktir. Eğitime katılanların başarısı sözlü, yazılı değerlendirme ve sunumlara göre belirlenmektedir. Eğitimde değerlendirme; her konunun sonunda, her günün sonunda, her sabah ve eğitim programının sonunda yapılmaktadır. Eğitimde gösterilen performans, yapılan ödevler, eğitimde öğrenilenlerin uygulanabilmesi dikkate alınmaktadır.

6) Eğitime katılanların büyük çoğunluğuna göre (%84,1) NLP Pratisyenlik eğitimi niteliklidir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda aşağıda araştırma önerilerini görmek mümkündür.

5. ÖNERİ

1) Eğitime katılan kişilere, NLP Pratisyenlik eğitimlerinde eğitim programına destek olabilecek tanıtım dokümanları hazırlanmalı ve dağıtılmalıdır. Kişilerin böylece NLP

eğitiminin amaçları, içeriği, öğretme-öğrenme süreci, değerlendirmesi hakkında daha fazla bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.

2) NLP Pratisyenlik eğitimlerinde kullanılan araç-gereçler çeşitlendirilmeli, seçilen araç-gereçlerin eğitime katılan kişilerin çeşitli duyularına hitap edecek şekilde (görsel, işitsel, dokunsal) olmasına dikkat edilmelidir.

3) NLP eğitimlerinin diğer eğitimlerinin de (NLP Uzman Pratisyenlik- NLP Master Practitioner, NLP Eğitmen Eğitimi-NLP Trainer, NLP eğitmen Eğiticisi Eğitimi-NLP Master Trainer) değerlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik araştırmalar yapılmalıdır.

6. KAYNAKLAR

Bademci, V. (2006). "Tartışmayı Sonlandırmak: Cronbach'ın Alfa Katsayısı, İki Değerli [0,1] Ölçümlenmiş Maddeler İle Kullanılabilir." *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*,1(3)

Bademci, V. (2006). "Güvenirliği Doğru Anlamak ve Bazı Klişeleri Yıkma: Bilinenlerin Aksine, Cronbach'ın Alfa Katsayısı, Negatif ve "-1" Den Küçük Olabilir." *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(12): 3- 26

Bandler, R. & Grinder, J. (1976). *The Structure Of Magic II*. Science and Behavior Book, Inc., USA.

Bandler, R. & Grinder, J. (1979). *Frogs Into Princesses*. Real People Press., Utah.

James, T. (1992). *Introducing The Art And Science Of Time Line Therapy Techniques*. Advanced Neuro Dynamics, Inc., Hawaii.

Karasar, Niyazi (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi. (24. Basım)*. Nobel Yayınevi, Ankara.

Knight, S. (2003). *NLP At Work. (second edition)*. Nicholas Brealey Publishing, London.

Molden, D. (2001). *NLP Business Masterclass*. Pearson Education Limited, Great Britain.

NLP Grup&INLPTA Pratisyen Manuel (2003)

O'connor, J. (2001). *NLP Workbook*. Published by Thorsons, London.

Steven, R. & Sikes, C. (1997). *Ultimate NLP Home Study Course*. IDEA Seminars, Inc., Island.

www.nlpdegisim.com/tarihce